

## KATEDRA TEORIE KULTURY (KULTUROLOGIE) FF UK

Autor diplomové práce: Zdenka Sokolíčková

Název diplomové práce: Cesty k využití potenciálu lidské mysli ve vztahu k pokornému a aktivnímu zakoušení života.

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jitka Ortová, CSc.

Oponent diplomové práce: Mgr. Barbara Storchová

### POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Předložená práce se zabývá možnostmi využití lidské mysli a jejího potenciálu způsoby alternativními vůči racionalistickému paradigmatu současné západní společnosti; způsoby, jež namísto snahy o analyzování, materialistické “uchopení” a změření každé jednotlivé části vnímané reality nabízejí cestu znovuoobnovení důvěry ve schopnosti vlastní aktivní mysli, v její imaginativní a kreativní potenciál; cestu vedoucí k znovunalezení místa člověka v přírodě a na planetě.

Předmětem zkoumání této práce je tedy lidská mysl jakožto entita, kterou se do jisté míry nutně zabývají všechny společenské vědy. První část práce proto oprávněně představuje určitý exkurs do terminologie pojmů jako je *člověk*, *mysl* či *vědomí*. Autorka postupuje od historie bádání o procesech odehrávajících se v lidské mysli (včetně snah o lokalizaci lidské duše), přes zkoumání lidského mozku jakožto sídla mysli a vědomí, až k zásadní filozofické hypotéze o zcela primární roli lidské mysli nejen pro cítění a prožívání, ale také pro veškeré vnímání skutečnosti.

Kromě celkem obecného přesvědčení, že lidská mysl ve své jedinečnosti přesahuje pouhý “otisk” materiálního světa v mozku jedince, naznačuje autorka už na tomto místě počátky znepokojivé, ale fascinující představy o lidském vědomí fungujícím nikoli na úrovni jednotlivce, ale na úrovni jakési rozsáhlejší entity. Propojení mysli jednotlivce s jakýmsi absolutním celkem všech lidských vědomí (navíc na různých úrovních vývoje), je, spolu s existencí způsobů, jimiž lze pomocí změněných stavů vědomí do běžně nepřístupných sfér onoho “absolutního vědomí” pronikat, klíčovou myšlenkou celé práce, neboť z něj podle

autorky plyne větší zodpovědnost člověka za sebe a své jednání ("...každý náš krok se otiskuje do komplexu, jenž zpětně ovlivňuje všechny své složky...").

Dále se autorka zabývá pojmem *realita* a dichotomií mezi realitou objektivní a subjektivní, jakož i vztahem k pojmům *skutečnost*, *zdání*, *možnost* v pojetí různých badatelů, a formuluje vlastní definici reality v intencích alternativní koncepce možností lidské mysli.

Dříve než autorka přistoupí k samotnému výkladu alternativních koncepcí využití potenciálu lidské mysli, zabývá se východisky, ze kterých alternativní koncepce vyrůstají (tj. kritika modernity, moderní racionality a západní vědy filozofů K. Kosíka a M. Machovce), a vzápětí nastiňuje základní charakteristiky alternativních koncepcí, jimiž jsou především víra a důvěra ve schopnosti vlastní neopakovatelné mysli a v možnost překračování jejich zdánlivých horizontů.

Posléze nám představuje jednotlivé alternativní přístupy, a to ve dvou hlavních proudech - jakožto cestu vědy a cestu umění, přičemž však předesílá prostupnost obou cest, vyplývající ze samé podstaty alternativnosti těchto směrů.

<sup>1</sup> V první části kapitoly *Cesta vědy (Přírodovědci)* představuje postupně teorie vědců působících sice víceméně (či původně) na poli přírodních věd (chemie, fyzika, biologie, matematika), přesahujících ovšem často dalece jejich hranice - jakož vůbec hranice racionalistické vědy (J.Bergier, F.Capra, I.Prigogine, R.Penrose, R.Sheldrake ad.). V rámci filozofických, etických, ekologických a dalších přesahů se tak vždy dotýkají otázky fungování, struktury a hranic lidské mysli, jakož posléze i způsobů, jimiž lze tyto hranice rozšiřovat (a tím zažít onu různě pojmenovanou, ale všeobecně tušenou propojenost lidského jedince s univerzálním časoprostorem).

V kapitole *Humanitní vědci* pak autorka nachází kořeny alternativních koncepcí v dějinách filozofie, jakož i v soudobé filozofii a jiných společenských vědách. Pro všechny tyto přístupy je charakteristický pokorný, uctivý a zároveň aktivní, sebe-vědomý a sebedoceňující vztah k životu, v němž respekt před tajemstvím života a úcta před nepoznatelným neznamenaí nutně rezignaci na poznání (M.Gándhi, A.Schweitzer, Ch.D.Broad). Přes teorie představující filozofický úhel pohledu na přírodu a kulturu a různé podoby jejich střetu (J.Šmajš, E.Kohák) se práce ubírá k autorům reprezentujícím už přechod od vědy k umění (G. Snyder, T.Leary), a posléze až k samotné *Cestě umění*.

Ta má představovat jakési završení cest, na kterých lze hledat způsoby a možnosti onoho alternativního konceptu využití lidské mysli. Autorka zdůrazňuje, že se zde nejedná o komplexní průřez představitelů těchto proudů v krásné literatuře, ani o cílený výběr mající ilustrovat vytčené teze, nýbrž o jakési poukázání na tvůrce, jejichž myšlenky někdy až

pozoruhodně zapadají do mozaiky předchozích (více či méně) vědeckých koncepcí (A. de Saint-Exupéry, P. Coelho, R. Bach). Na pomyslný vrchol staví autorka poezii, která se k otázce místa člověka v přírodě a vztahu k ní vyjadřuje specificky obrazným – zdánlivě komplikovaným, ale ve skutečnosti zároveň tím nejpřímějším – způsobem (W. Blake, Nanao Sakaki, poezie středoamerických a severoamerických indiánů a Eskymáků).

Předložená práce studentky Zdenky Sokolíčkové splňuje všechny náležitosti diplomové práce a představuje původní, osobitý a vyzrálý pohled na originálně zvolené téma. Ze samotné formulace tématu i z jeho uchopení je patrný dlouhodobý a prožitý zájem o problematiku, a to nejen na úrovni teoretické, ale i ve smyslu vnitřní angažovanosti. Autorka prokazuje vysokou sečtělou nejen co do šíře záběru (od vysoce vědeckých publikací až ke krásné literatuře), ale také co do hloubky porozumění. Navíc dokazuje schopnost náležité a účelné práce s odbornou literaturou.

Práce je psána vysoce kultivovaným jazykem. Autorka je brilantní ve formulaci myšlenek, schopná jak pregnantního a úsporného vyjádření, tak neutřelých, původních a nevyprázdněných formulací.

Dále velmi oceňuji autorčinu snahu zřetelně vysvětlovat a odůvodňovat postup své práce, ozřejmovat návaznost jednotlivých celků a vůbec trvale objasňovat své metodické postupy.

Kombinace určité naléhavosti a zároveň vysoké odbornosti, již se autorka vyhnula jakékoli podbízivosti (k níž by určitá módnost či atraktivita tématu mohla případně svádět) dodávají práci hloubku vnitřní a přesvědčivost. Jakékoli moje případné námitky k některým autorčiným formulacím jsou zanedbatelného rázu. Doporučuji práci k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako výbornou.

Mgr. Barbara Storchová

